Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kümnes koda)

30. aprill 2020 *

Eelotsusetaotlus – Kaubamärgid – Direktiiv 2008/95/EÜ – Artikli 5 lõige 1 – Artikli 5 lõike 3 punktid b ja c – Kaubamärgist tulenevate õiguste rikkumine – Mõiste „kasutamine kaubandustegevuse käigus“ – Vabasse ringlusse suunatud kaup – Import – Ladustamine – Toodete oma valduses hoidmine turuleviimise eesmärgil – Eksport

Kohtuasjas C-772/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Korkein oikeuse (Soome kõrgeim kohus) 28. novembri 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 3. detsembril 2018, menetluses

A

versus

B,

EUROOPA KOHUS (kümnes koda),

koosseisus: koja president I. Jarukaitis, kohtunikud E. Juhász (ettekandja) ja M. Ilešič,

kohtujurist: M. Campos Sánchez-Bordona,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– A, esindaja: *luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja* J. Kaulo,

– B, esindaja: *asianajaja* M. Jakobsson,

– Soome valitsus, esindaja: S. Hartikainen,

– Euroopa Komisjon, esindajad: É. Gippini Fournier ja I. Koskinen,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: soome.

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta direktiivi 2008/95/EÜ kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (ELT 2008, L 299, lk 25) artikli 5 lõiget 1 koostoimes selle direktiivi artikli 5 lõike 3 punktidega b ja c.

2 Taotlus on esitatud A ja B vahelises kohtuvaidluses, milles on tegemist kaubamärgist tulenevate õiguste rikkumise hagiga, mis on esitatud B vastu.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Direktiivi 2008/95 artikkel 5 „Kaubamärgiga antavad õigused“ sätestab:

„1. Registreeritud kaubamärk annab omanikule selle kasutamise ainuõiguse. Omanikul on õigus takistada kõikidel kolmandatel isikutel kasutada kaubandustegevuse käigus ilma tema loata:

a) kõiki kaubamärgiga identseid tähiseid kaupade või teenuste puhul, mis on identsed nendega, mille jaoks kaubamärk on registreeritud;

b) kõiki tähiseid, mille identsuse või sarnasuse tõttu kaubamärgiga ning identsuse või sarnasuse tõttu kaubamärgiga ja tähisega kaitstud kaupade või teenustega esineb risk, et üldsus võib need omavahel segi ajada; esineb risk, et see võib tekitada seoseid kaubamärgi ja tähise vahel.

[…]

3. Lõigete 1 ja 2 alusel võib muu hulgas keelata järgmised toimingud:

a) tähise kandmine kaupadele või nende pakendile;

b) kõnealuse tähisega kaupade pakkumine, turuleviimine või ladustamine nimetatud otstarbel või kõnealuse tähisega teenuste pakkumine või osutamine;

c) kaupade importimine ja eksportimine kõnealuse tähise all;

[…]“.

Soome õigus

4 Kaubamärgiseaduse (7/1964) (tavaramerkkilaki (7/1964)) põhikohtuasja asjaoludele kohaldatava redaktsiooni § 4 lõike 1 kohaselt tähendab õigus tähisele seda, et ükski teine isik peale kaubamärgi omaniku ei tohi kaubandustegevuse käigus oma kaupade tähistamiseks kasutada kaubal, kauba pakendil, kauba reklaamis või äridokumentides või muul viisil, sealhulgas suuliselt, tähist, mida võib kõnealuse kaubamärgiga segi ajada.

5 See säte kehtib olenemata sellest, kas kaup viiakse turule või on ette nähtud turule viimiseks Soomes või muus riigis või kas see imporditakse Soome territooriumile kaubandustegevuse käigus kasutamiseks, säilitamiseks ja/või ladustamiseks või ekspordiks kolmandasse riiki.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

6 Soomes elav füüsiline isik B võttis 4. aprillil 2011 vastu Hiina päritolu 150 kuullaagri partii kogukaaluga 710 kg; neid kuullaagreid kasutatakse varuosadena ülekandemehhanismides, generaatorites ja mootorites ning silla- ja trammiteekonstruktsioonides. Need kuullaagrid kandsid tähist, mis vastas A-le kuuluvale rahvusvahelisele sõnamärgile INA eelkõige selliste kaupade nagu „veerelaagrid“ jaoks.

7 Pärast tollivormistust, mis tehti B nimel, võttis ta selle partii 12. aprillil 2011 Helsinki-Vantaa (Soome) lennujaama tollilaost, kus see oli ladustatud, ning viis selle enda koju.

8 Mõni nädal hiljem anti kuullaagrid üle kolmandale isikule Venemaale eksportimiseks.

9 Osutatud teenuste eest sai B tasuks ploki sigarette ja pudeli konjakit.

10 Kriminaalmenetluses, mis algatati Helsingin käräjäoikeuses (Helsingi Üldkohus, Soome) B suhtes tema poolt toime pandud kaubamärgiõiguste rikkumise tõttu, ja millesse A kaasati tsiviilhagejana, mõistis see kohus B õigeks põhjendusel, et ei olnud tõendatud, et viimane pani toime tahtliku kuriteo. Nimetatud kohus keelas siiski B-l niisuguseid tegusid jätkata või korrata ning mõistis B-lt välja hüvitise A-le tekitatud kahju heastamiseks ja hüvitamiseks.

11 B vaidlustas kohtuotsuse Helsingin hovioikeuses (Helsingi apellatsioonikohus, Soome).

12 Tuginedes 16. juuli 2015. aasta kohtuotsusele TOP Logistics jt (C-379/14, EU:C:2015:497), leidis see kohus esiteks, et B tegevus oli teatud määral võrdväärne ladustamise ja transiidiga ning et asjaomase isiku eesmärk ei olnud saada sellest mis tahes majanduslikku kasu, ning teiseks, et selle eest saadud tasu ei põhinenud kauba majanduslikul kasutamisel majandustegevuse raames, vaid kujutas endast üksnes tasu kauba ladustamise eest, mis toimus kolmanda isiku huvides.

13 Neid asjaolusid arvestades leidis Helsingin hovioikeus (Helsingi apellatsioonikohus), et B ei ole kaubandustegevuse käigus kasutanud põhikohtuasjas kõne all oleva registreeritud kaubamärgiga sarnast tähist ning otsustas seetõttu, et A esitatud kahju heastamise ja hüvitamise nõue ei ole põhjendatud.

14 A esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse Korkein oikeusele (Soome kõrgeim kohus).

15 Korkein oikeus (Soome kõrgeim kohus) väidab, et Euroopa Kohtu praktikast ei nähtu selgelt, kas selle majandusliku kasu, mida eraisik saab kaubamärgi väidetava rikkumise tõttu, rahaline väärtus on asjakohane element selle kindlaks tegemisel, kas kaubamärki kasutati kaubandustegevuse käigus või mitte.

16 Lisaks märgib see kohus, et kuigi on ilmne, et direktiivi 2008/95 artikkel 5 on kohaldatav juhul, kui isik kasutab kaubamärki oma majandustegevuse raames, esineb selles suhtes kahtlus, kui see isik kasutab seda kaubamärki kolmanda isiku huvides.

17 Korkein oikeus (Soome kõrgeim kohus) märgib, et 16. juuli 2015. aasta kohtuotsuses TOP Logistics jt (C-379/14, EU:C:2015:497) on otsustud, et maksu- ja tollilao omanik, kes piirdub kaubamärgiga identset või sarnast tähist kandvate kaupade ladustamisega kolmanda isiku huvides, ei kasuta seda tähist. Ta soovib teada, kas selline kohtupraktika on analoogia alusel ülekantav sellisele kohtuasjale, millega on tegemist põhikohtuasjas, kus isik konjakipudeli ja ploki sigarettide eest importis kaupa kolmanda isiku huvides ning hoidis ja ladustas seda, kuni kaup viidi ära kolmandasse riiki edasi saatmiseks.

18 Lõpuks soovib nimetatud kohus teada, kas seda, kui isik teeb oma aadressi teatavaks kauba edasimüüjale, võtab vastu kauba, ilma et see oleks saadetud tema tellimusel, ega tegutse muul viisil aktiivselt, saab lugeda kauba impordiks direktiivi 2008/95 artikli 5 lõike 3 punkti c tähenduses.

19 Sellega seoses rõhutab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et 18. oktoobri 2005. aasta kohtuotsuses Class International (C-405/03, EU:C:2005:616) otsustas Euroopa Kohus, et kaupade turuleviimine sõltub nende vabasse ringlusse lubamisest ELTL artikli 29 tähenduses, mis tähendab, et tasumisele kuuluvad tollimaksud ja samaväärse toimega maksud on sisse nõutud selles liikmesriigis. Ta väidab, et ei ole kindel, kas importimisega on tegemist siis, kui asjaomane isik üksnes võtab vastu oma aadressile saadetud kauba, ilma et see oleks lähetatud tema tellimusel, ja kui see isik ei ole kauba lähetamises riiki muul viisil aktiivselt osalenud.

20 Kõiki neid asjaolusid arvestades otsustas Korkein oikeus (Soome kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas selle kasu rahaline väärtus, mille sai eraisik kaubamärgist tuleneva õiguse väidetavast rikkumisest, on oluline hindamisel, kas selle isiku tegevust tuleb pidada kaubamärgi kasutamiseks kaubandustegevuse käigus direktiivi [2008/95] artikli 5 lõike 1 tähenduses või kasutamiseks puhtalt isiklikul otstarbel? Kas juhul, kui kaubamärki kasutab eraisik, eeldab kasutamine kaubandustegevuse käigus, et täidetud peavad olema muud kriteeriumid kui majandusliku kasu saamine kõnealuse kaubamärgiga seotud majandustegevusest?

2. Kas juhul, kui nõutav on, et majanduslik kasu oleks arvestatava suurusega ja kui kaubamärgi kasutamisega isiku enda kaubandustegevuse käigus tegemist olla ei saa, kuna saadud majanduslik kasu on vähene ja täidetud ei ole võimalikud teised kaubandustegevuse käigus kasutamise kriteeriumid, on kaubandustegevuse käigus kasutamise tingimus direktiivi [2008/95] artikli 5 lõike 1 tähenduses täidetud, kui eraisik on kaubamärki kasutanud kolmanda isiku huvides selle isiku kaubandustegevuse käigus, olgugi et ta ei ole viimati nimetatud isikuga töösuhtes?

3. Kas kaupa hoidev isik kasutab kaubamärki kaupade jaoks direktiivi [2008/95] artikli 5 lõike 1 ja lõike 3 punkti b tähenduses, kui liikmesriiki saadetud ja seal vabasse ringlusse suunatud kaubamärki kandva kauba võttis kaupa edasi müüva äriühingu eest vastu ja hoidis oma valduses isik, kes ei tegele kaupade impordi ega ladustamisega ja kellel ei ole ka tolli- ega maksulao pidamise luba?

4. Kas saab eeldada, et isik impordib kaubamärgiga tähistatud kaupa direktiivi [2008/95] artikli 5 lõike 3 punkti c tähenduses, kui kaupa ei ole imporditud selle isiku tellimusel, kuid see isik on andnud kauba edasimüüjale oma aadressi ja võtnud liikmesriigis vabasse ringlusse suunatud kauba edasimüüja eest vastu, kaupa mõne nädala oma valduses hoidnud ja andnud seejärel kauba kolmandas riigis edasimüügi eesmärgil üle veoks väljaspool [Euroopa Liitu] asuvasse kolmandasse riiki?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

21 Nende nelja küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2008/95 artikli 5 lõiget 1 koostoimes selle direktiivi artikli 5 lõike 3 punktidega b ja c tuleb tõlgendada nii, et isik, kes ei tegele äritegevusega majandustegevuse raames ja kes võtab vastu, suunab liikmesriigis vabasse ringlusse ja hoiab kaupa, mis ilmselgelt ei ole mõeldud eraviisiliseks kasutamiseks, mis on saadetud tema aadressil kolmandast riigist ja mis on tähistatud teatud kaubamärgiga ilma selle kaubamärgi omaniku nõusolekuta, kasutab kaubamärki kaubandustegevuse käigus esimesena nimetatud sätte tähenduses.

22 Kõigepealt tuleb märkida, et see, kas direktiivi 2008/95 artikli 5 lõikes 1 ette nähtud tingimused on täidetud, tuleb kindlaks määrata üksnes objektiivsete asjaolude põhjal.

23 Seoses sellega tuleb tõdeda, et selles sättes olev väljend „kasutamine kaubandustegevuse käigus“ tähendab, et kaubamärgiomanik saab oma kaubamärgist tulenevatele ainuõigustele põhimõtteliselt tugineda üksnes ettevõtja vastu ja seega üksnes kaubandustegevuse kontekstis (vt selle kohta 12. juuli 2011. aasta kohtuotsus L'Oréal jt, C-324/09, EU:C:2011:474, punkt 54). Lisaks tuleb märkida, kui tehtud tehingud oma mahu, sageduse või muude tunnusjoonte poolest ei kuulu enam erategevuse sfääri, siis tegeleb nende tehingute tegija kaubandustegevusega (12. juuli 2011. aasta kohtuotsus L'Oréal jt, C-324/09, EU:C:2011:474, punkt 55).

24 Käesoleval juhul nähtub Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust, et põhikohtuasjas kõne all olevad tooted on kokku 710 kg kaaluvad kuullaagrid, mida tavaliselt kasutatakse rasketööstuses.

25 Kuna need kaubad ei ole oma olemust ja mahtu arvestades ilmselgelt mõeldud isiklikuks tarbeks, tuleb seega nendega seotud tehinguid pidada majandustegevuse hulka kuuluvaks, millise järelduse paikapidavust peab siiski kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

26 Lisaks sellele tegeleb isik, kes avaldab oma aadressi kui koha, kuhu tuleb asjaomaseid tooted lähetada, kes viib läbi kauba tollivormistuse või laseb agendil seda teha ja kes suunab kauba vabasse ringlusse, impordiga direktiivi 2008/95 artikli 5 lõike 3 punkti c tähenduses.

27 Mis puutub küsimusse, kas asjaomane isik on ise kasutanud kaubamärgiga identset tähist, olgugi et ta tegutses kolmanda isiku majanduslikes huvides, siis tuleb märkida, et kaubandustegevuses kasutamise tuvastamise seisukohalt on tähtis see, kelle omandis on kaubamärgiga tähistatud kaup. Euroopa Kohus on nimelt otsustanud, et asjaolu, et ettevõtja kasutab kaubamärgile vastavat tähist kauba jaoks, mis ei ole tema enda kaup selles mõttes, et talle ei kuulu selle kauba omandiõigus, ei välista iseenesest, et selline kasutamine kuulub direktiivi 2008/95 artikli 5 lõike 1 kohaldamisalasse (vt selle kohta 12. juuli 2011. aasta kohtuotsus L'Oréal jt, C-324/09, EU:C:2011:474, punkt 91).

28 Asjaolust, et isik on sellise kauba importinud ja vabasse ringlusse suunanud, piisab tuvastamaks, et ta on tegutsenud kaubandustegevuse käigus, ilma et oleks vaja uurida, mida selle kaubaga hiljem tehti ja eelkõige seda, kas importija ladustas selle või viis liidus turule või eksportis kolmandasse riiki.

29 Lõpuks ei ole tähtsust ka tasul, mida importija sai oma tegevuse eest.

30 Eeltoodut arvestades tuleb esitatud küsimustele vastata, et direktiivi 2008/95 artikli 5 lõiget 1 koostoimes selle direktiivi artikli 5 lõike 3 punktidega b ja c tuleb tõlgendada nii, et isik, kes ei tegele äritegevusega majandustegevuse raames ja kes võtab vastu, suunab liikmesriigis vabasse ringlusse ja säilitab sellist kaupa, mis ilmselgelt ei ole mõeldud isiklikuks tarbeks, mis on lähetatud tema aadressil kolmandast riigist ja mis on kaubamärgiga tähistatud ilma selle kaubamärgi omaniku nõusolekuta, kasutab kaubamärki kaubandustegevuse käigus esimesena nimetatud sätte tähenduses.

Kohtukulud

31 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kümnes koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta direktiivi 2008/95/EÜ kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta artikli 5 lõiget 1 koostoimes selle direktiivi artikli 5 lõike 3 punktidega b ja c tuleb tõlgendada nii, et isik, kes ei tegele äritegevusega majandustegevuse raames ja kes võtab vastu, suunab liikmesriigis vabasse ringlusse ja säilitab sellist kaupa, mis ilmselgelt ei ole mõeldud isiklikuks tarbeks, mis on lähetatud tema aadressil kolmandast riigist ja mis on kaubamärgiga tähistatud ilma selle kaubamärgi omaniku nõusolekuta, kasutab kaubamärki kaubandustegevuse käigus esimesena nimetatud sätte tähenduses.

Allkirjad